

Palliative Care - A Human Right

PALIJATIVNA SKRB - LJUDSKO PRAVO

Praška povelja: apel vladama da omoguće smanjenje patnje i osiguraju palijativnu skrb kao ljudsko pravo

European Association for Hospice and Palliative Care ([EAPC](#)) Europska asocijacija palijativne skrbi
International Association for Palliative Care ([IAHPC](#)) Internacionalna asocijacija palijativne skrbi
Worldwide Palliative Care Alliance ([WPCA](#)) Svjetska alijansa za palijativnu skrb i and
Human Rights Watch ([HRW](#)) (Nevladina organizacija za promicanje ljudskih prava)

Zajednički se zalažu za prihvaćanje dostupne palijativne skrbi kao ljudskog prava.

Zbog čega je to značajno?

Pravo na palijativnu skrb

Dostupna palijativna skrb je zakonska obveza prema konvencijama Ujedinjenih naroda. Mnoge međunarodne zajednice zalažu se za prepoznavanje palijativne skrbi kao ljudskog prava koje proističe iz prava čovjeka na dostupnost najvišeg mogućeg standarda fizičkog i mentalnog zdravlja. Kada su bolesnici suočeni s jakom boli i kada im vlada ne omogući palijativnu skrb stanje možemo smatrati okrutnim, neljudskim i ponižavajućim. Palijativna skrb može učinkovito ublažiti i spriječiti takvu patnju s relativno malim financijskim sredstvima.

Ipak, vlade mnogih zemalja u svijetu nisu omogućile bolesnicima s neizlječivim bolestima ostvarenje prava na palijativnu skrb.

Definicija palijativne skrbi

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije, palijativna je skrb pristup koji poboljšava kvalitetu života bolesnika i njihovih obitelji kada se suočavaju s problemima povezanim s neizlječivim bolestima, putem sprječavanja i smanjenja patnje, što čini ranom identifikacijom, besprijekornom prosudbom i liječenjem boli i drugih fizičkih, psihosocijalnih i duhovnih problema.

Palijativni je pristup interdisciplinaran i uključuje bolesnika, obitelj i zajednicu. Temeljni koncept palijativne skrbi je zadovoljavanje individualnih potreba bolesnika bilo kod kuće ili u bolnici.

Palijativna skrb afirmira život a umiranje smatra prirodnim procesom; smrt se ne ubrzava niti se odgađa. Cilj je palijativne skrbi očuvanje najbolje moguće kvalitete života do smrti.

Palliative Care - A Human Right

Europska asocijacija palijativne skrbi, Internacionalna asocijacija za hospicij i palijativnu skrb, Svjetska alijansa za palijativnu skrb i Human Rights Watch

Prepoznaju slijedeće

- kardiovaskularne i zloćudne bolesti su glavni uzroci smrti u razvijenim zemljama. Većina tih bolesnika tijekom bolesti trpi bol, zamor, depresiju ili druge simptome kao npr. dispneju.
- dokazno je da palijativna skrb može učinkovito skrbiti o tim bolesnicima kao i o bolesnicima u završnoj fazi kronične opstruktivne plućne bolesti (KOPB), kod bubrežnog zatajenja, kod neuroloških bolesti poput multiple skleroze, amiotrofične lateralne skleroze (ALS) i uznapredovale demencije
- palijativna skrb nudi jedinstveni model inovativne zdravstvene i socijalne politike temeljen na poštivanju bolesnikovih prioriteta i holističkom pristupu koji obuhvaća znanje (npr. ublažavanje simptoma), vještine (npr. komunikacije) i stavove (npr. svaki je bolesnik osoba s bogatom prošlošću)

Znamo da

- HIV/AIDS su glavni uzrok smrti u zemljama u razvoju, većina tih bolesnika često je suočena s bolovima, zamorom i drugim iscrpljujućim simptomima pa i kada su podvrgnuta terapiji.
- druge zarazne bolesti kao što su malarija i tuberkuloza mogu uznapredovati do neizlječivog stadija kada im je potrebna palijativna skrb.
- uvođenje palijativne službe u zemljama u razvoju značajno je utjecalo je na smanjenje patnje i poboljšanje kvalitete života bolesnika s HIV/AIDS ili drugim bolestima
- napredovanjem bolesti mnogi bolesnici trebaju podršku u suočavanju s psihosocijalnim i duhovnim problemima

Potvrđeno je da

- palijativna skrb može učinkovito smanjiti patnju i može se osigurati uz relativno mala sredstva.
- palijativna skrb nije korisna samo u završnoj fazi života, rana integracija palijativne skrbi poboljšava kvalitetu života bolesnika i smanjuje potrebu za opterećujućim i agresivnim terapijama.

Zabrinuti smo jer

- unatoč dokazane učinkovitosti, u mnogim zemljama osobito onima u razvoju, palijativna skrb nije uopće dostupna ili je vrlo ograničena. Milijuni su bolesnika godišnje izloženi bespotrebnoj patnji.

Palliative Care - A Human Right

Poziv vladama da

1. razviju zdravstvenu politiku koja prepoznaje potrebe bolesnika s neizlječivim ili terminalnim bolestima
 - razvijaju sveobuhvatnu zdravstvenu politiku koja integrira palijativnu skrb u cjelokupni sustav zdravstvene zaštite
 - zakonski omoguće podršku obitelji bolesnika tijekom pružanja skrbi i nakon smrti bolesnika
2. osiguraju dostupnost esencijalnih lijekova, uključujući i kontrolirane psihoaktivne lijekove svima kojima su potrebni
 - identificiraju i eliminiraju restriktivne prepreke koje onemogućavaju primjenu kontroliranih psihoaktivnih lijekova za legitimne medicinske svrhe.
 - razviju sustav za procjenu potreba bolesnika za takvim lijekovima kako bi se osigurala kontinuirana dostupnost lijekovima
 - omoguće sigurnu raspodjelu, izdavanje lijekova i sudski sustav kako bi bolesnicima bili dostupni opiodni lijekovi bez obzira na prognozu bolesti, mjesto pružanja skrbi ili mjesto boravka.
3. osiguraju odgovarajuću edukaciju zdravstvenih djelatnika iz područja palijativne skrbi i kontrole boli na dodiplomskoj i poslijediplomskoj razini
 - uvedu promjene nastavnih programa dodiplomskih studija za pružatelje zdravstvenih usluga (liječnike, medicinske sestre, ljekarnike, psihologe i druge) kako bi svi zdravstveni djelatnici stekli bazična znanja o palijativnoj skrbi i mogli ih primjeniti bez obzira u kojem djelu sustava zdravstvene zaštite djeluju.
 - podrže razvoj i implementaciju poslijediplomskog i specijalističkog programa palijativne skrbi kako bi adekvatno skrbili o bolesnicima s kompleksnim stanjima
 - osigurati dostupnu, adekvatnu i kontinuiranu edukaciju svim zdravstvenim djelatnicima.
4. osiguraju integraciju palijativne skrbi na svim razinama zdravstvene zaštite
 - izrade i razvijaju plan osnivanja i implementacije palijativnih jedinca, službi i programa palijativne skrbi prema indikatorima morbiditeta i mortaliteta i demografskim podacima

Potpisnici i predstavnici regionalnih i internacionalnih organizacija

Inzistiraju da

- sve svjetske vlade omoguće bolesnicima i njihovim obiteljima pravo na dostupnu palijativnu skrb integracijom ove skrbi u zdravstveni sustav kao i osiguranje dostupnosti esencijalnih lijekova uključujući opioide.

Palliative Care - A Human Right

- velike međunarodne organizacije kao Savjet Europe, Europska unija, Svjetska zdravstvena organizacija, Svjetska zdravstvena skupština, Svjetska medicinska asocijacija i Međunarodno vijeće medicinskih sestara promoviraju pravo na palijativnu skrb.

Pozivamo

- regionalna i nacionalna društva palijativne skrbi da podrže filozofiju palijativne skrbi koja predstavlja ne samo razvoj specijalističkih servisa već predstavlja sastavni dio javnog zdravlja
- akademske ustanove, kliničke centre i sveučilišta u razvijenim zemljama i onima u razvoju da educiraju i motiviraju zdravstvene djelatnike primarne zdravstvene zaštite da integriraju palijativnu skrb u njihov rad.

Nadaju se da

- javnost prepoznaje nužnost dostupne palijativne skrbi za sve koji su u potrebi i podržavaju Prašku povelju učestvovanjem u društvenim i medijskim aktivnostima i potpisivanjem peticije.

